

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תרנה

ערב שבת קודש פ' שופטים, ג' אלול ה'תשע"ד

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים וארבע שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקיי"ב שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכיו"ר

לעילוי נשמת

ר' יוסף ב"ר ישראל ע"ה ווינגרטן

נפטר ביום ה' אלול ה'תשע"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עמרי" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3 דבר מלכות

לפרסם את הנבואה בלי להתבייש! / משיחת ליל ב' דרי"ח אלול התש"ם

8 זמן הגאולה

גלה סודו אל עבדיו הנביאים / פרשת השבוע באור הגאולה

11 ניצוצות של משיח

עליו לצאת ולראות שכל ילד בדרונו רוצה משיח / לקט קטעים קצרים ופתגמים בעניני גאולה

12 ילחום מלחמת ה' - וינצח

בתוקף של "מאן מלכי רבנן" / שיחות בעניני שלימות העם והארץ

14 כתב יד קודש

יהודי צריך להיות נדיב / צילומים נדירים מהגהת הרבי לשיחת ש"פ ראה התשכ"ה

מוקדש ליזכות

החייל בצבאות השם יעקב בן בת שבע שי' לרפואה שלימה וקרובה בקרוב ממש

בשעת מען בעת אבקה זדקה פדן אזא איינעם וואס איז גיט אזוי טארק פארטעגלעך, קען ער דאך מאכן א חשבון, אז דאס בעלט וואס דער אויבערשטער האט

אם בעגעבן איז בכדי ער זאל האבן אויף זיינע אייגענע היצאדא און די הוצאות פון זיינע בני ביה, איד (ער איז דאס ניש מהוייב אונקעצגעבן אויף זדקה, און דער עטיר סענה, אבער זיינע טענה אלו, אמה טאקע, אז דעם רייכטום האט מען מיר בעגעבן בכדי איך זאל עס פארטיילן אויף זדקה, אבער פונדעסטוועגן, איז עס דאך פארט "מיינע" און איך בין דער כעה"ב אויף דעם. והא ראי', אז מיט דעם בעלט וואס ער דארף געבן אויף זדקה קען ער דאך מקדש זיין א אשה, זאגט אים תורה: ביה "נדבת ידך": יע-מהוייב די ניש מהוייב - זיין א איד דארף זיין א נדיב, אפילו אויב דו ביסט ניש מהוייב-זיי פנדה, מצד זיין בוט הארציקייט.

דער סדר פון די פסוקים אין דער פרשה איז: פריער זאגט די תורה "מסת נדבת ידך", און דערנאך - אים "מסת נדבת ידו". ווייל דער מסוק "מסת נדבת ידו" איז (ניש בלויז א ציווי פאר אן אנדער סוג מענטשן, פאר עשירים, נאר אויך) א נתינת סכר פאר דעם קיום הציווי "מסת נדבת ידך":

ישעת א איד איז פקיים דעם ציווי "מסת נדבת ידך", אז ניש קונדיק אויף דעם וואס ער איז ניש פארטעגלעך, איז ער מנדב צו פארשידענע זדקה ענינים: ער ביט דעם לוי, דעם גר, דעם יתום און דער אלמנה מיט א ברייטער מאאס האנט, מער פון זיינע מעגלעכקייטן,

דאן זאגט אים צו דער אויבערשטער, אז עס וועט ביי אים זיין מסת כמתנת ידו, אז ער וועט ניש דארפן אנקומען צו געבן נדבות, נאר ער וועט געבן מתנתו ווייל (א) ער וועט האבן "נכסים מרובים" פיל עשירות, און "אוכלין הרבה" א גרויסע מספחה, און (ב) ער וועט אויך האבן דעם גוטן רצון אויף צו געבן זדקה בסכר פנים יפות, אין אן אופן פון "מתנה", וועט ער געבן יפה נותן.

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולאח ע"ה בלוי

מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומוזוה נפטרו ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"נ זוגתו הרבנית חנה ח'י הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל - נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 718-207-5904

סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219

דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

יהודי צריך להיות נדיב

בהמשך לצילום שהובא כאן בגליון הקודם הננו מביאים חלק שני (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א על שיחת ש"פ ראה, אדר"ח אלול ה'תשכ"ה (השיחה נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 288 ואילך)

להלן פענוח הצילום שלפנינו (הכתי"ק בא בהדגשה):

אָבער נתינת צדקה באַ אַזאַ איינעם וואָס איז ניט אַזוי פאַרמעגלעך, קען ער דאָך מאַכן אַ חשבון, אַז דאָס געלט וואָס דער אויבערשטער האָט אים געגעבן איז בכדי ער זאָל האָבן אויף דער הוצאה - זיינע אייגענע און די הוצאות פון זיינע בני בית, בני אברהם יצחק ויעקב, פאַר וועלכע אפילו סעודת שלמה בשעתו איז אויך ניט גענוג⁶, איז ער דאָס ניט מחוייב אוועקצוגעבן אויף צדקה. און אפילו אויב ער איז אַן עשיר, קען ער טענה'ן: אמת טאַקע, אַז דעם רייכטום האָט מען מיר געגעבן בכדי איך זאָל עס פאַרטיילן אויך אויף צדקה, אָבער פונדעסטוועגן, איז עס דאָך פאַרט "מיינע" און אַךּ בין דער בעה"ב אויף דעם. והא ראי', אַז מיט דעם געלט וואָס איך דאַרף געבן אויף צדקה קען איך דאָך מקדש זיין אַ אשה⁷.

זאָגט אים תורה: גיב "נדבת ידך": אויב אפילו ניט מחוייב - איז אַ איד דאַרף זיין אַ נדיב⁸; אפילו אויב דו ביסט ניט מחוייב - זיי מנדב, מצד דיין גוט האַרציקייט⁹.

*

דער סדר פון די פסוקים אין דער פרשה איז: פריער זאָגט די תורה "מסת נדבת ידך", און דערנאָך - "כמתנת ידו". ווייל דער פסוק "כמתנת ידו" איז (ניט בלויז אַ ציווי פאַר אַן אַנדער סוג מענטשן, פאַר עשירים, נאָר אויך) אַ נתינת שכר פאַר דעם קיום הציווי "מסת נדבת ידך":

בשעת אַ איד איז מקיים דעם ציווי "מסת נדבת ידך", אַז ניט קוקנדיק אויף דעם וואָס ער איז ניט פאַרמעגלעך, איז ער מנדב צו פאַרשידענע צדקה ענינים: ער גיט דעם לוי, דעם גר, דעם יתום און דער אלמנה מיט אַ ברייטער האַנט, מער פון זיינע מעגעלעכקייטן,

דאָן זאָגט צו דער אויבערשטער, אַז עס וועט ביי אים זיין "כמתנת ידו", אַז ער וועט ניט דאַרפן אַנקומען צו געבן מצד נדיבות, נאָר ער וועט געבן באופן פון מתנת, ווייל: (א) ער וועט האָבן פיל עשירות "נכסים מרובים", און "אוכלין הרבה"¹⁰ אַ גרויסע משפחה, און (ב) ער וועט אויך האָבן דעם גוטן רצון אויף צו געבן צדקה בסבר פנים יפות, אין אַן אופן פון "מתנה", בעין יפה נותן.

(6) ב"מ פג, א.

(7) אפילו באופן שלא נשאר לו נכסים שאפשר לומר שהם ה"פקדון" דהעניינים. וכן יכול להקדיש כל נכסיו.

(8) להעיר מדדו"ל: מה יפו פעמיך כשעולין לרגל (שבזה מדבר בפרשתנו) בת נדיב בתו של א"א שנקרא נדיב (חגיגה ג, א).

(9) וי"ל דבזו הצדקה - הוא האופן דמלוה ה' חונן דל, ולא באופן דפקדון (ראה ב"ב י, א) שישנו עוד אופן

שלישי - שציווה המלך שלא להאכיל את בנו כו' והמאכילו משגרין לו דורון. ואכמ"ל. ובד"ה ארשב"ג הנ"ל - לא נחית לפרט ולחלק סוגי הצדקה.

(10) פירש"י עה"ת. - וג"ז מוכרח בפשטות הכתובים - דלעיל כתיב "כמסת" (כמתנת) נדבת ידך" וכאן סתם "כמתנת ידו" ולא "כמסת מתנת ידו" - כי אין העשירות שלו במדה, כ"א כנאמר ביצחק "גדל מאד" (ראה פדר"א פל"ג - דורע יצחק צדקה לעניים לכך נאמר ויברכהו ה'), ועשירות בכל - הן אוכלין הרבה הן נכסים מרובים.

לפרסם את הנבואה בלי להתבייש!

"בחודש הששי ביום אחד לחודש" בא חגי ומסר נבואה לבני ישראל: "כה אמר ה' צבאות לאמר העם הזה אמרו לא עת-בא עת-בית ה' להבנות" - שואל הקב"ה בתמי' גדולה: איך יתכן שישנם יהודים האומרים שלא עתה הוא הזמן לבניית ביהמ"ק! היתכן שיהי' כדבר הזה!? • וממשיך תיכף שזה צריך לבוא מיד במעשים בפועל: "עלו ההר והבאתם עץ וכונו הבית!" • זוהי נבואה שהוצרכה לדורות, וכפי שאכן רואים כעת, שישנם כאלו הזקוקים להבהרה זו • ואף שאומר שם בנבואה ש"הבית הזה חרב" - אבל כל ההכנות לזה, "מעשינו ועבודתינו", הם בזמן הגלות - ולא מדובר בהכנות שכלחש, שהוא מלחש לעצמו או מלחש גם לשני, ומתבייש לומר זאת בגלוי ועאכו"כ שזה יצא בגילוי ובפרסום - הרי חגי הנביא פרסם זאת בתור נביא של הקב"ה! • משיחת ליל ב' דראש-חודש אלול ה'תש"מ - כלתי מוגה תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

חגי ומסר נבואה לבני ישראל, ונבואה זו באה גם בכתב, וכפסק הגמרא³ שנבואה שנכתבה זו הוכחה שהוצרכה לדורות, אף שתוכן הנבואה סובב לכאור' על הזמן בו עלו מגלות בבל ובקשר לביהמ"ק השני.

וכן אומר חגי בנבואה - ש"רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני"⁴ - לבני ישראל (נבואה שהוצרכה לדורות):

א. כשמחפשים היכן מוזכר ר"ח אלול בגלוי בתורה שבכתב, ד"ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא¹, וע"ז בנוי' התורה שבעל-פה - אזי מובא באחרונים שר"ח אלול מוזכר בנביאים האחרונים, זכר'י, חגי ומלאכי.

בנבואת חגי בתחלתה² נאמר ש"בחודש הששי" - שבמנין החדשים הוא חודש אלול, "ביום אחד לחודש" - שזהו ב' דר"ח אלול, בא

(1) ראה תענית ט, א. זח"ג רכא, א.

(2) חגי א, א-ב.

(3) מגילה יד, א.

(4) ל' הכתוב - שמואל-ב כג, ב.

"כה אמר ה' צבאות לאמר העם הזה אמרו לא עת-בא עת-בית ה' להבנות" – שואל הקב"ה בתמי' גדולה: איך יתכן שישנם יהודים האומרים "לא עת בא עת בית ה' להבנות", שלא עתה הוא הזמן לבניית ביהמ"ק! היתכן שיהי' כדבר הזה?!

וכאמור, זוהי נבואה שהוצרכה לדורות, וכפי שאכן רואים כעת, שישנם כאלו הזקוקים להבהרה זו.

וכאשר מראים להם שכבר הובהר במילים ברורות שתהי' כזו מציאות, אכן מציאות משונה... שאומר "אחכה לו בכל יום שיבוא", אך כאשר אומרים לו שהכוונה ליום זה בפשטות – צריכים מיד לבוא ב"שטורעמדיקע נבואה" – היתכן שיש יהודי או יהודים האומרים: "לא עת בא עת בית ה' להבנות"!

ב. וממשיך תיכף (בנבואה שלאח"ז⁵), שלא מסתפקים בשאלה ותמי' לבד [שאו במילא לא כל אחד יקבל זאת, ואפילו שסוף-כל-סוף כל אחד יקבל – כי הרי זו נבואת ה', אבל יחשוב שבזה שקיבל יצא ידי-חובתו], אלא הוא תיכף ממשיך בנבואה, שזה צריך לבוא מיד במעשים בפועל: "עלו ההר והבאתם עץ⁶ ובנו הבית"!

זאת-אומרת, שאין כוונתו לומר נבואה ודברי מוסר, ולאחר שיתקבל המוסר ישוב כל אחד אל "תחת גפנו ותחת תאנתו"⁷, ויהי' עסוק בעניינים הכי נעלים – אלא מקשרים זאת מיד עם מעשה בפועל: שיקח את רגליו, ויעתיקים ("אוועקטראגן") לגמרי אל ההר, למעלה ממדרגתו וממעלתו לגמרי, שהרי שהרי זהו "הר" אפילו בגשמיית העולם;

(5) חגי א, ח.

(6) בהנחה שנכתבה ע"פ סרט ההקלטה מופיע הביטוי "עצי זית" בכו"כ מקומות לקמן, אולם בנביא שם לא מצאנו לשון זה והעתקנו "עצים" או "עץ" סתם. ולהעיר בנוגע לבית ראשון – ממ"א י, כג; לא: עצי שמן, ותרגום ופרש"י שם.

(7) מלכים א' ה, ה. מיכה ד, ד.

ולא רק שיעלה להר כי זה טוב ונעים לעלות למקום גבוה בגשמיות שהוא גם גבוה ברוחניות – אלא עליו לעשות מעשה בפועל: לקחת עצים, ועם זה לרדת מההר ולהתחיל לבנות את הבית!

זוהי נבואה ברורה שנאמרה ביום ראשון של חודש אלול, וציוו לכותבה כי היא הוצרכה לדורות.

מיד ה' מובן שיתעוררו על-כך שאלות והסברות: היתכן, ו"אין סומכין על הנס"⁸ וכו' –

על כן הוא תיכף ממשיך (בנבואה הבאה⁹): "ויאמר חגי מלאך ה' (שחגי הגיע עוד פעם) במלאכות ה' לעם לאמר (בשליחות המקום)¹⁰, והוא אמר ומסר לעם שהקב"ה אומר) אני אתכם נאום ה"!

– מובן ופשוט אפי' לקטן שבקטנים ולפחות שבפחותים, שכאשר הקב"ה אומר "אני אתכם", והוא עולה אתם "אל ההר", לוקח יחד אתם עצים ומתחיל לבנות אתם "את הבית" – בודאי שלא שייך בזה שום מניעות ועיכובים.

ג. אלא שהיות ומשיח עדיין לא הגיע בגלוי, אסור עדיין לבנות את ביהמ"ק כיון שלא יודעים את מקומו, וזקוקים למשיח צדקנו שהוא "בנה"¹¹ מקדש במקומו¹²; אבל

(8) פסחים סד, א. זח"א קיא, רע"ב. קיב, ב. שו"ע אדה"ז אר"ח סת"ל"ג סל"ב. סו"ס תפ.

(9) חגי א, יג.

(10) פרש"י (ועד"ז בראב"ע) שם.

(11) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ד.

(12) ראה קונטרס "בית רבינו שבבבל" (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 468): "ואולי יש לומר [...] ש"במקומו" רומז גם על מקומו של מלך המשיח בזמן הגלות (לפני שהרי זה משיח בודאי"), היינו, שבהיותו בגלות (ששם יושב וממתין ומצפה לגאול את בני ושיכנה עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט) שהוא מעין ודוגמת המקדש שבירושלים. בתור הכנה למקדש העתידי, שיתגלה תחילה שם, ומשם ישוב (עם הקב"ה ובני) לירושלים". וראה שם בהע' 38.

עומדים באופן של "ואולך אתכם קוממיות" – כפירוש רש"י שזהו "בקומה זקופה".

כ"ק מורי-וחמי אדמו"ר המשיל פעם משל מפנס – כאשר הוא עומד באמצע הרחוב, מתקבצים סביבו אנשים ויהודים, משא"כ כאשר הפנס איננו עומד באמצע הרחוב, אין רואים אנשים, אין יודעים מי סובר גם הוא כך, ומי סובר להיפך.

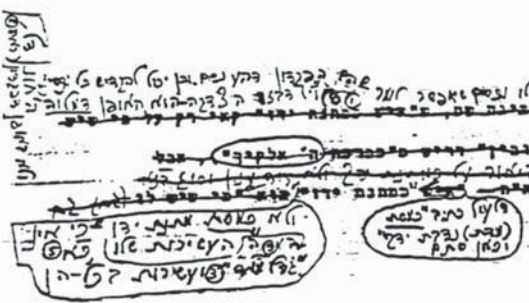
ובענייננו: כאשר יודעים מפסק-דין השולחן-ערוך, יש להכריז ולפרסם זאת, ובפרט בתקיפות, "מלכא רבנן" וכו'. [ובקשר להדאגה שזה לא לשון יחיד (כנ"ל) – יהיו הרבה יותר מכמה מנינים!]

האדמו"ר מגור זצ"ל: ישנה מועצת גדולי התורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עד שהם יפרסמו זאת – יקח זמן רב, יעשו אסיפה, יביאו מזכיר וכו' וכל שאר הדברים הטובים.

איתא בספרים – בנוגע לפסקי-הדינים של ה"בית יוסף" (מחבר השולחן-ערוך), שהם פסקים שנפסקו על-ידי מאתיים בעלי סמיכה, וכיון ש(כאמור) זהו דין הכתוב בשולחן-ערוך, ישנם מיד מאתיים הסוברים כך!

הצילום דלקמן שייך למדור הבא, בהמשך לצילום שמובא בעמוד 15

בתוקף של "מאן מלכי רבנן"

קטע מדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בעת ביקור האדמו"ר מגור זצ"ל, ביום ט' אלול ה'תשל"ח - בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א: הוזכר קודם בנוגע לתוקף ושלום, - ומכיון שאתם הנכם האדמו"רים בארץ-ישראל, כדאי היה שתצאו לפרסם בתוקף לקיים **פסק-הדין** של השולחן ערוך שכאשר הם באים "על עסקי תבן וקש" יש לעמוד עם נשק וכו' - וממילא יהיה "תפול עליהם אימתה ופחד".

האדמו"ר מגור זצ"ל: אכן רואים שכל השירה כתובה בלשון עבר, משא"כ "תפול אימתה ופחד" כתוב בלשון הווה,

[כ"ק אדמו"ר שליט"א העיר שזהו בלשון עתיד].

והיינו: ישיר שייך להעבר, משא"כ "תפול גו" צריכים גם בזמננו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כיון שישנם אלה שהם "הירא ורך הלבב", ויש להבטיח ש"אל ירך לבב אחיו כלבבו" (כפי שקראנו בשבת הקודמת) - יש לפרסם "קול קורא" שזהו דין בשולחן-ערוך (שאיננו קשור ב"קדושת הארץ" "עליה בחומה", וכל כיוצא-בזה) החל על כל ריכוז יהודי בכל מקום שהוא (אפילו בחוץ-לארץ), שאפילו בשבת יש לצאת כנגדם בכלי נשק, ואף כאשר הם באים על עסקי קש ותבן - כיון שזהו ב"ספר" (ליד הגבול).

ופירסום "קול קורא" זה - שיפעול רושם חזק - הוא עתה בבחינת "דבר בעתו":

ראשית, קראנו זה עתה בשבת הקודמת (פ' שופטים) שכהן, מדרוך, או שופט צריכים להשתדל לחזק.

שנית, זה יביא תועלת בנוגע ל"הירא ורך הלבב", שלכל-הפחות לא יתערבו. - אמרתם שרואים דבר פלא: בנוגע ל"הירא ורך הלבב", היו צריכים לכאורה, לעשות דבר פשוט, לשכנעו שאין לו ממה לפחד, כאן רואים בדיוק להיפך: "ילך וישוב לביתו" שכן אין פנאי לשנות דעתו, מה שצריך להבטיח הוא ש"אל ימס לבב אחיו כלבבו", במילא יכול הוא ללכת לביתו ולעשות כל הדברים הטובים בביתו.

אילו היו יוצאים בתוקף של "מאן מלכי רבנן", עם תוקף של דין השולחן ערוך, היו הדברים פועלים למעלה, וכך בדרך ממילא פועלים גם למטה.

האדמו"ר מגור זצ"ל: "מלכי רבנן" הוא לשון רבים, אין הכוונה לאחד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך): אני אשתדל לפעול בכך **כאן** - כאן בחו"ל ישנו גם "הירא ורך הלבב". (ובהמשך להמדובר לעיל בענין ה"קול קורא") יהיה זה "דבר בעתו" וענין "שהזמן גרמא".

האדמו"ר מגור זצ"ל: פועלים כבר בכך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אבל זהו **בחשאי**. - הדרך לשלום "ונתתי שלום בארץ" היא כאשר

הענינים שקודמים לזה - "עלו ההר" ולקחת שם עצים, להכין אותם, להביאם ולשמרם שיהיו מן המוכן, והעיקר, לצאת מהגלות הפנימי - **בידו הם!**

שהרי הוא **עולה** אל ההר, ולא יוצא אל ההר וצועק שבעומדו על ההר הוא עדיין בגלות; אומרים לו: לא! אתה עולה אל ההר כיון שהנך הולך בשליחותו של הקב"ה, כדי לקחת משם עצים ולבנות את ביהמ"ק,

רק שהקב"ה צוה אותו לא לבנות את בית המקדש בפשטות ח"ו, זאת יעשה משיח צדקנו - "בנה מקדש במקומו".

קודם לכן משיח "יכוף כל ישראל לילך בה (בדרך התורה) ולחזק בדקה"¹¹, הוא ידאג לזה ויתמסר בעצמו ("ער וועט זיך אליין מיט עם אָפּגעבן") לראות שכל יהודי ילך בדרך הוי"ע"י קיום מצוות מעשיות.

וכאשר רואים שזה קשור עם מניעות ועיכובים, אזי "ילחום מלחמת ה'"¹¹ - לא נבהלים מזה, ו"אל יבוש מפני המלעיגים"¹³, ובודאי ש"י(נצח)", משום שזוהי "מלחמת ה'" כמ"ש בנבואת חגי הנ"ל "אני אתכם נאום ה'!"

ד. והנה בכל זמן, ישנה עלי' באופן המתאים לאותו הזמן, ולדוגמא, הענין ד"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני"¹⁴:

לפני שהתלמיד ותיק חידש את אותו ענין הרי לא ניתן לתבוע ממנו שילמד את החלק הזה בתורה משום שהוא עוד לא נתחדש, אלא עליו ללמוד את החלקים שכבר ישנם בתורה.

אולם, כאשר התלמיד ותיק כבר גילה וחידש זאת בתורה, והרי אז פוסקת הגמ' ש"ניתן למשה מסיני" - אזי עליו לעסוק

(13) טושו"ע (ואדה"ז) אור"ח בתחלתו.

(14) ראה מגילה יט, ב. **ועוד** - נסמן בלקו"ש חכ"ט ע' 176 (ועוד). וראה שם הערה 33.

בחידוש זה, שמדוע הוא נתגלה ונתחדש בזמן מסויים דוקא - משום שענין זה דרוש דוקא באותו הזמן, וקודם לכן לא ה' צורך בזה.

בדוגמא למה שאומרים על שלמה המלך שתיקן עירובין ונטילת ידיים¹⁵, מכיון שקויים אז הפסוק¹⁶ "והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח" - שבני ישראל היו אז באופן של התיישבות, ולכן תוקנו הענינים דעירובין ונטילת ידיים כמבואר במפרשי הש"ס¹⁷.

ועד"ז גם אומר האריז"ל שדוקא בימיו החל הזמן שבו "מצוה לגלות זאת החכמה"¹⁸, ועד"ז בזמננו זה בעקבתא דמשיחא, שהפצת המעיינות צריכה להגיע גם ל"חוצה", וכידוע הדוגמא והמשל לזה מכתר המלך¹⁹, שלכן בזמן האריז"ל לא ה' הציווי דהפצת המעיינות חוצה אלא רק "לגלות זאת החכמה", ועוד קודם לכן גם זה לא ה' אלא רק יחידי סגולה למדו זאת. ועד"ז גם בנוגע לדקדוקי סופרים שאף הם רשומים בעשרת הדברות כמובא בירושלמי מס' שקלים²⁰, והרי הם נוספים מזמן לזמן ומתקופה לתקופה עד מידי שנה בשנה.

נשאלת השאלה: מדוע בדורות הקודמים זה לא ה' בגלוי ודוקא עתה נתגלה?

ע"כ אומרים - "את הכל עשה יפה בעתו"²¹: היות שנוסף חושך בעולם, לכן כדי להתגבר גם על חושך זה - שלא נוסף ח"ו בשביל החושך עצמו, אלא כדי שעל-ידו יגיעו

(15) שבת יד, סע"ב. עירובין כא, ב.

(16) פ' ראה יב, י.

(17) ראה ביתר ביאור בהתוועדויות תשד"מ ח"ד ע' 2366-7.

(18) אגה"ק סכ"ז בשם האריז"ל.

(19) "התמים" ח"ב ע' מט. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שכו ואילך. ועוד.

(20) פ"ו ה"א. וכ"ה בשה"ר פ"ה, יד (ב). וראה לקו"ש חט"ז ע' 197 הערה 42.

(21) קהלת ג, יא. וראה לקו"ש ח"ב ע' 387. וש"נ.

ליתרון האור מן החושך, ויתרון נעלה יותר מכפי שהי' בדורות הקודמים – מוכרחים להוסיף גם תוספת אור, ולהוסיף לימוד ש"תלמוד גדול שמביא לידי מעשה"22 – להוסיף ב"נר מצוה ותורה אור"23.

ה. וע"ז בא זירוז מיוחד כאמור, שכאשר מגיע החודש הששי "באחד לחודש", 'פותחים' את הנבואה שהוצרכה לדורות, ורואים שיום זה מגלה, מעורר ומעודד ונותן כח במיוחד שיהי' "עלו ההר", ומבטל לגמרי את כל הדברים הבטלים ומבוטלים לגמרי – השאלה או התמלי' האם "עת בית ה' להבנות" עתה.

וכיצד מבטלים תמלי' זו – עי"ז שמתעלה למעלה ממעמדו ומצבו ("עלו ההר"), וזה מתבטא אצלו במעשה בפועל "והבאתם עי", ובוזה הוא מתכונן (כמובא בנבואה) לבנין בית ה'.

ואף שאומר שם בנבואה ש"הבית הזה חרב"24, וע"פ הלכה הוא חרב, וכמדובר לעיל25 שאסור לבנותו, וכשיבוא משיח צדקנו הוא קודם "ילחום מלחמת ה'" וינצח ואח"כ "בנה מקדש במקומו", ועלינו לחכות למשיח צדקנו שהוא יבנה את ביהמ"ק

– אבל כל ההכנות לזה, "מעשינו ועבודתינו"26, הם בזמן הגלות – ולא מדובר בהכנות שבלחש, שהוא מלחש לעצמו ("שושקעט זיק אליין") או מלחש גם לשני, ומתבייש לומר זאת בגלוי ועאכו"כ שזה יצא בגילוי ובפרסום – הרי חגי הנביא פרסם זאת בתור נביא של הקב"ה!

ואח"כ באה הגמ' ופוסקת שזוהי נבואה שהוצרכה לדורות!

(22) ראה קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(23) משלי ו, כג.

(24) חגי מ, ד.

(25) ס"ג.

(26) תניא רפ"ז.

ובזה ניתוסף עוד יותר – שאע"פ שנבואה זו היא חלק מהתורה, והרי "התורה היא נצחית"27 במשך כל השנה כולה, אך כשמגיע היום המיוחד בשנה "בחודש הששי ביום אחד לחודש", היא מודגשת במיוחד ועומדת יותר בגלוי גם באותיות הכתב והדפוס, וכמדובר באופן ש"הוצרכה לדורות".

וכיון שהנבואה היא דבר הוי' – הרי בודאי שבלשון נבואת ישעי'28: "לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי", עד שנמשך באופן ד"הולידה והצמיחה"29, ויוצאים מזה פירות ופירות עושי פירות.

צריכים רק לקוות שהוא יעמוד על זה לעלות להר, ויעשה מעשה בפועל.

וכאמור, ידע איניש בנפשי' (מה עליו לעשות), ובאם לא ידע – ישאל אצל הרב המרא דאתרא, והוא יאמר לו מהי המצוה שהזמן גרמא, איזה ענין צריך להיות עכשיו במקומו ביום פלוני, "בקעה מצא וגדר בה גדר"30, ועאכו"כ שזה לא רק ענין של גדר אלא ענין של פועל ומצוה ברורה, עם כל הפרטים שאין כאן המקום להאריך בזה מפאת פשיטות הדברים.

ו. וזוהי ג"כ ההוראה בנוגע לפועל:

שלא יתביישו ויאמרו: היתכן שפתאום מתאספים יחד בנוגע להכרזת נשיא דורנו31 "לאלתר לגאולה" ביחד עם "לאלתר לתשובה"32 – הרי נמצאים ב"הו-הא" של

(27) תניא פי"ז.

(28) ישעי' נה, יא.

(29) שם, י.

(30) עירובין ו, א. וש"נ.

(31) סיון-תמוז תש"א. אלול תש"ב (נדפסו באג"ק שלו ח"ה א'תמוז. א'תנה. א'תפ. ח"ו א'תסתז).

(32) להעיר, שעיקר ההכרזה היתה על הגאולה, ובכמה מקומות ב"קול קורא" נזכר רק "לאלתר לגאולה", וה"לאלתר לתשובה" הוא הכנה להגאולה. ובלשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ה): הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד

עליו לצאת ולראות שכל ילד בדורנו יצעק שרוצה משיח

[. .] צריך להסביר הענין דמשיח לכל הילדים – אמריקאים, צרפתיים, אנגלים, ולדבר לכל אחד לפי אופנו. ובאם אינו עושה כן – הרי הוא מועל בשליחותו לענין החינוך! מאחר שמסרו לו את הילדים כדי לחנכם בכל עניני התורה שהיא "תורה אחת", ועאכו"כ שאי-אפשר להפריד בהי"ג העיקרים.

ואופן החינוך לפעול אצל הילד את ה"אחכה לו" ושיצעק שרוצה את משיח, הרי זה דוקא ע"י שנותנים לו סוכרי' ופרסים וכו', כי לענינים אלו יש לילד שייכות, משא"כ לענינים נעלים.

ומכיון שזוהי שליחות של נשיא דורנו – עליו לצאת ולראות שכל ילד בדורנו יקיים תורה ומצות ויצעק שהוא רוצה משיח.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ תרומה ה'תשמ"א – בלתי מוגה)

משיח צדקנו ישאל: היכן הם הגידולים שגידלתם!

[. .] ועוד וגם זה עיקר: הנה הנה מגיע משיח צדקנו, והוא ישאל היכן הם הגידולים שגידלתם! והוא לא יסתמך על תשובה בלבד, אלא יהי' "מראה באצבעו ואומר זה" – הנה הילד או הילדה שהכינו אותם לומר "זה אלי ואנוהו" בדוגמת מה שהיה ב"ימי צאתך מארץ מצרים" ש"הם הכירוהו תחלה".

(תרגום חפשי משיחת ש"פ עקב, מבה"ח אלול, ה'תשל"ח – בלתי מוגה)

כשמשיח רואה שילדי ישראל, הוריהם ומחנכיהם מחכים ומצפים לו...

[. .] יתנו, כנהוג, "שלושה" מטבעות ו"בתלתא זימני הוי חזקה", להוסיף חוזק לכאו"א מהמבוגרים ולכאו"א מהילדים כדי שיוסיפו ויתחזקו עוד יותר בלימוד תורתו וקיום מצוותיו של הקב"ה, ובכלל זה קיום הציווי ד"אחכה לו בכל יום שיבוא", שמצפים ומתגעגעים למשיח, שזה גופא מסייע שיבוא במהרה, ותיכף ומיד ממש – כשרואה שילדי ישראל והוריהם ומחנכיהם מחכים ומצפים לו, והוא עצמו מחכה ומצפה עוד יותר מתי כבר ה"יבוא" בפשטות ויוציא את כל בני"ה מהגלות.

(משיחת ז' אלול, למחנה קיץ "אמונה" ה'תש"נ – בלתי מוגה)

בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועצך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני' וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגות היום-יום הרגילים, גם ב"כל דרכיך (דעהו)" ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)"¹⁵,

עד - הנבואה העיקרית - הנבואה¹⁶ ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא"¹⁷.

וביחד עם זכות זו - יש לכל אחד מאנשי דורנו האחריות לקבל על עצמו "שופטיך" ו"יועצך", ולציית להוראות ועצות טובות שלו - ובלשון רבים ("שופטיך" ו"יועצך"), ריבוי משפטים וריבוי עצות, נוסף על כך שזה בא (ומיוסד על ההוראות ועצות) מ"שופטיך" ו"יועצך", "מאן מלכי רבנן", ורבותינו נשיאינו בדורות שלפני זה - שאז יש לזה גם התוקף המובן לכל א' בבחי' עצה טובה (לא רק בדרך ציווי), שאפילו אם הוא אחוז מעצמו (ואפילו אם יש לו סיבה ע"פ תורה וש"ע ממה לאחוז מעצמו), הרי יחיד ורבים הלכה כרבים¹⁸ - כדעת ה"שופטיך" ו"יועצך" - רבים.

וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד"שופטיך" ו"יועצך" שבדורנו - נעשה עי"ז גופא המעין והתחלה דקיום התפלה¹⁹ "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל), במכ"ש מזה ש"סוף מעשה במחשבה תחלה"²⁰, עאכו"כ שזה כבר גם בדיבור ("ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא דברים בדיבור, כולל ובמיוחד - שהנה הנה באה הגאולה.

- ועפ"ז ישנו גם מענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש - לכאורה: כיצד יכול זה לעבור ולהצליח בצורה חלקה כל כך; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?! והמענה הוא, שאילו היו עניני הגאולה חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות שהגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כתבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "יועצך כבתחלה") - לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!

(קטעים משיחת ש"פ שופטים, ז' אלול ה'תשנ"א - מוגה, תרגום מאידית*)

15) משלי ג, ו. אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע אור"ח סרל"א.

16) לא רק בתור חכם ושופט אלא בתור נביא, שזהו בודאות - ראה מאמרי אדה"ז קצרים ע' שנג"ד.

17) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

18) ברכות ט, א. וש"נ.

19) ולהעיר שזהו ברכה הי"א בתפלת שמונה עשרה,

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול
ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת
יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה
נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

העולם, ובחושך כפול ומכופל של הגלות!?!
ואח"כ מתחילה הקושיא הידועה: הרי הכרזה זו נאמרה לפני ארבעים שנה ועדיין לא בא?!...!

אזי כמדובר כמ"פ³³, אותה השאלה ישנה גם על הקיצים שאמרו גדולי ישראל, מתחיל מהאגרת הארוכה של הרמב"ם, וישנם עוד קיצים אחריו ולפניו, רש"י וכו', ויש כבר ספרים שליקטו את כל הקיצים, וכפי שהגמ' עצמה אומרת "כלו כל הקיצין"³⁴, קיצין לשון רבים,

[והביאור (בקצרה):] שאז אמנם הי' זה זמן מוכשר, רק שאח"כ התערב ה"קלוגינקער" [=היצה"ר], ובמילא ניתוסף עוד בגלות,

אבל הרי "כלו כל הקיצין" (כלשון הנ"ל), ובאם אז (בזמן הגמ') הי' כן, עאכו"כ עכשיו! ובפרט עוד כשמגיע ר"ח אלול, "בחודש הששי ביום אחד לחודש", כמדובר לעיל הרמז הנפלא, שכלל אינו רמז אלא מובא בגלוי בנבואת חגי.

ז. ויה"ר שיתחילו מההחלטה הגמורה שדברי הקב"ה בסיום וחותם הנבואה ש"אתכם אני" (כמדובר לעיל), נאמרים לכל יהודי ולכל בני ישראל, ובמילא יכולים לפעול הכל באם רק מחליטים בתוקף המתאים.

ולעשות זאת (כמדובר לעיל³⁵) באופן דשבת [.]. מתוך עונג שזה כולל בתוכו גם שמחה, ובמילא פורץ את כל הגדרים, ומוסיף עוד יותר בהצלחה הן בכמות והן באיכות, והן באחישה ובאחישה גופא.

ובפשטות: שכל יהודי יבנה את ביהמ"ק הפנימי שלו, שזה יוסיף בזירוז בניית ביהמ"ק הכללי והמשותף לכל ישראל, ע"י הנשמה כללית ומשותפת לכל ישראל - משיח צדקנו.

ולעשות זאת בשמחה ובטוב לבב, ויפה רגע אחד קודם, ובפרט שהמלך בשדה³⁶ וישנה האפשרות לילך מיד עם המלך, בלי להמתין שבועות ואפי' לא ימים (ל' רבים), לבית המקדש, "מקדש אדני-כוננו ידך"³⁷, ובל' הרמב"ם³⁸ "נגאלין מיד".

35) בתחלת ההתוועדות (שיחות קודש שם ע' 961).

36) ראה לקו"ת ראה לב, ב.

37) בשלח טו, יז.

38) הל' תשובה שם.

הן נגאלין.

33) שיחת ש"פ דברים תש"מ סט"ו ואילך (שיחות-קודש תש"מ ח"ג ע' 723 ואילך).

34) סנהדרין צז, ב.

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו

ובתם רחל בת חיה מושקא שתחי'

ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

גלה סודו אל עבדיו הנביאים

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

כאשר ניתנת הוראה מה"אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא"¹, עד נשיא דורנו, צריכים לדעת שזה בדיוק כפי ששומע זאת מהקב"ה בעצמו, שהרי 'רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני"², ו"גלה סודו אל עבדיו הנביאים"³, ובמילא צריך לקבל את ההוראה בדיוק כפי שהיינו שומעים זאת מפי הגבורה עצמה.

על-דרך מה שנתבאר באגרת הקודש⁴, שבאם היינו שומעים זאת מאת הקב"ה בעצמו הרי היינו מבצעים בתכלית הדיוק, כך גם בעניננו, שצריך למלאות (את ההוראה) בתכלית השלימות, ללא שום אמתלאות בדבר - וכמובא באחרונים שתיבת "אמתלא" מורכבת מהמילים "אמת-לא",

ולא להתווכח או ללמוד בזה פשט כזה או אחר, ועאכו"כ שלא ללמוד "פשטלאך"...

ואין שום הבדל אם הוא אומר מאין המקור לזה או שלא אומר, כי הרי זה דבר בטוח ש"רוח ה' דיבר בי"!

- יש למלאות את ההוראה בתכלית הזריזות, כפי שהוא אומר באגרת הקודש⁴ שזריזותו של אברהם היא שעמדה לנו,

ועי"ז נפעל הענין של "איל אחר נאחז בסבך בקרניו"⁵ - שהוא לוקח על עצמו את כל הענינים הבלתי רצויים, ונפעל הענין ד"ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור", כפי שאומרים בתפילות ר"ה,

שזוהי ההכנה לכתובה וחתימה טובה בכל הענינים, עד לאופן של "זפרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה"⁶, עד הנקודה העיקרית - הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקינו.

(משיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול, היתשכ"ט - בלתי מוגה)

(1) ראה תקו"ז תס"ט. ועוד.

(2) ל' הכתוב - שמואל-ב כג, ב.

(3) ל' הכתוב - עמוס ג, ז.

(4) סכ"א (קלג, א).

(5) וירא כב, יג.

(6) ויצא כח, יד.

לפרסם לכל אנשי הדור אודות נביא דורנו

א. בשייכות עם הציווי של הפרשה שקוראים בשבת זו¹ "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך", ישנו היעוד של נביא הגאולה²: "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציק כבתחלה", וכפי שאומרים גם בתפלה בכל יום (מימי החול³): "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה".

(1) ברכה היא דתפילת העמידה.

(2) בתחילתה.

(3) ישע'א, א, כו.

וע"פ המדובר כמה פעמים ובפרט לאחרונה - אודות הכרזת והודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁴: "לאלתר לתשובה (ובמילא) לאלתר לגאולה", שכבר סיימו את הכל, אפילו "צחצוח הכפתורים"⁵, וצריך רק להיות "עמדו⁶ הכן כולכם"⁷ - וגם את זה כבר סיימו - לקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש - מובן, שאוחזים כבר עתה בזמן של קיום היעוד "ואשיבה שופטיך גו' ויועציק"⁸, ויתירה מזה כבתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה.

ב. [. .] מזה מובן הלימוד שישנו לכל-אחד בעמדנו בשבת פרשת שופטים בדורנו זה ובפרט בזמן האחרון, הרגעים האחרונים דהגלות - שצריכה להיות עבודה בהתאם מדה כנגד מדה למצב הגאולה:

לפרסם אצל עצמו ואצל כל אלו שאליהם אפשר להגיע - שצריכים לקבל על-עצמם (ביתר חוזק) את ההוראות ועצות ד"שופטיך" ו"יועציק" שבדורנו - "מאן מלכי רבנן"⁹ בכלל, ובפרט נשיא דורנו - הבא בהמשך לרבותינו נשיאינו שלפניו - שופט דורנו ויועץ דורנו ונביא דורנו,

וכציווי התורה הנ"ל¹⁰: "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצוננו", "אליו תשמעון"¹¹, וכפס"ד הרמב"ם הנ"ל, שאם יש לאחד המעלות והשלימויות שצריכים להיות לנביא ומראה אותות ומופתים - כפי שראינו ורואים בהמשך קיום ברכותיו, אצל נשיא דורנו - הרי "אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כו' אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון", או עי"ז ש"יאמר דברים העתידיים להיות בעולם ויאמנו דבריו"¹² (כפי שראו זאת אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר),

ויתירה מזה: "נביא שהעיד לו נביא אחר שהוא נביא - כפי שהוא בנוגע לנשיא דורנו, ונמשך בדור שלאחריו ע"י תלמידיו כו' - הרי הוא בחזקת נביא ואין זה השני צריך חקירה"¹³, וצריכים לציות לו תיכף ומיד עוד "קודם שיעשה אות", ו"אסור לחשוב אחריו ולהרהר בנבואתו שמא אינו אמת ואסור לנסותו יותר מדי כו' שנאמר¹⁴ לא תנסו את ה' אלקיכם כאשר נסיתם במסה כו' אלא מאחר שנודע שזה נביא יאמינו וידעו כי ה' בקרבם ולא יהרהרו ולא יחשבו אחריו כו"¹⁵, כיון שמאמינים בדברי הנביא, לא משום שאלו דבריו של הנביא, אלא משום שאלו דברי הקב"ה ע"י נביא זה!

אפילו לא דברי הקב"ה שנאמר ע"י נביא שני, אבל לא נאמרו אליו].

הנביא שבדורנו והנבואה העיקרית שלו

ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-

(4) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" (סיון - תמוז תש"א. אלול תש"ב) - נדפסו באגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך.

(5) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(6) אגרות-קודש שלו ח"ד ע' רעט. וש"נ.

(7) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(8) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פ"א מ"ג, דמשמע

(9) ראה גיטין סב, א.

(10) פרשתנו יח, יח.

(11) שם יח, טו.

(12) רמב"ם שם רפ"י.

(13) שם ה"ה.

(14) ואתחנן ו, טז.

(15) "לפני בוא המשיח" וכהסיום בכתוב זה "אחרי כן יקרא לך עיר הצדק גו'".